24րդ ՏԱՐԻ — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 25 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1893 — ԹԻՒ 547

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ԲԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Bureaux du Journal «HAÏRÉNIK»
GALATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTTOMANE

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	300 Թիւ	75 ղրշ.	Մէճիտ.
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
»	75 »	25 »	»
Օտար երկրաց	300 »	25 ֆրանք.	

Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ
(Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի 100 ղրշ.ի տեղ 115 ղրշ.)

غلطه ده اسكی بانق عثمانیده
«حیره نیك» غزته سی اداره سنه

10 ՓԱՐԱՅ

ՆՈՐ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐ

Միայն մեր մէջ չէ որ կը տեսնուին բան գործ չունեցող խեղճ տղաքներ ու աղջիկներ որք դատարկ դատարկ կը շրջին, անօգուտ անպէտ ո՛և է բանի։ Այդ դասակարգը շատ բազմաթիւ է ամէն ժողովրդի մէջ։ Մանաւանդ զարգացած ազգերն են որ անգործներու ահագին թիւ մը կը պահեն։ Բայց տարբերութիւնը սա է որ ուրիշները իրենց աչքին՝ առջեւ ունին անգործներու կացութիւնը որ իրենց մտատանջութիւն կը պատճառէ։ Սկըսած են բազմաթիւ ըլլալ անոնք որ մարդասիրութենէ կամ ուրիշ նկատումներէ դրդուած, մանաւանդ վերջի ժամանակներս, անգործներու կամ քիչ վարձատրուողներու վիճակին վրայ կը խորհին։

Անգործութեան պատճառներուն մէջ չէ՞ միթէ նաև երկու սեռէ շատ մը երիտասարդներու ո՛և է գործի անյարմարութիւնը։ Այս չարիքը մասամբ դարմանելու համար է որ հաստատուած են ամէն կողմ արուեստանոցներ որոնցմէ մէկն ալ մերինն է։

Այդ հաստատութիւնը իր բոլոր թերութիւններովը մէկտեղ գրաւած է հանրային համակրութիւնը վասն զի պէտք մը գոհացնելու կը ծառայէ և պիտի կրնայ քննադատութիւններու շնորհիւ բարեփոխուիլ հետզհետէ և ինչչափ կարելի է ընդարձակօրէն ծառայել իր նպատակին։

Բարիզի մէջ այս օրինակ հաստատութիւններ կան, և այս օրերս անոնցմէ մէկու մասին տեսանք շարք մը քննադատութիւններ որոնցմէ մենք ալ անշուշտ կրնանք օգտուիլ։

Իգական սեռի արուեստանոցներուն մեծ պակասութիւնն է, կ'ըսեն, որ ասեղը միայն կը համարին շահու աղբիւր։ Ամէն աշակերտուհի դերձակ է, ուստի եւ պէտք եղածէն աւելի քանակութեամբ կը գտնուին հրապարակին վրայ այդ կարգի արհեստաւորները։ Հիմա կարի մեքենաները ա՛յնքան կատարելագործուած են և ճարտարարուեստութիւնը այնքան զարգացած է որ մէկ գործաւորուհի կը բաւէ ընելու համար այն աշխատութիւնը որուն չէին օգտեր ժամանակաւ 50 աշխատաւոր. փոխանակ աւանդական դրութեան մը հետեւելու, ինչո՞ւ համար արուեստանոցները, կ'ըսէ բարիզեան հրապարակագիր մը, չեն ընթանար յառաջդիմութեան հետ, չեն նայիր չորս կողմերնին թէ ի՛նչ նոր գործի պէտք կայ։

Յիշեալ հրապարակագիրը ըսածն ապացուցանելու համար առաջ կը բերէ օրինակ մը զոր մենք ալ կը ներկայացնենք մերիններուն։ Անկէ կրնան օգտուիլ եթէ ոչ այժմ գէթ օր մը, մեր աղջիկները և անոնցմէ աւելի մեր այն պատանիները որք ուրիշ լաւագոյն բան մը ընելու ընդունակութիւն չունին։

Վերջի տարիներս սկսան մեծ ընդունելութիւն գտնել գրի մեքենաները, որոնց վրայ թէև մենք գաղափար չունինք, բայց Պոլսոյ եւրոպական վարչութիւններուն մէջ սկսած են սովորական ըլլալ։ Վաճառականութիւնն ալ մեծապէս կ'օգտուի այդ մեքենաներէն։ Բայց ընդարձակ գործ ունեցողներուն համար սղագրութիւն գիտցող պաշտօնեաներու պէտք կայ։

Վաճառականը իր նամակները բերանացի կ'ըսէ գրագրի մը որ սղագրութեամբ շուտ մը կը գրէ ու յետոյ զայն կ'արտագրէ մեքենայի միջոցաւ։ Այսպէս ահա վաճառականը, կամ սեղանաւորը փոխանակ երկար բարակ տուն տալու գրագրի մը, ու յետոյ անոր շարագրածն ալ աչքէ անցընելու կամ փոխելու, անմիջապէս գրել կուտայ բերանացի ըսածները։

Ինչպէս որ կարի մեքենաները հիմա ընդհանրացած են, գրի մեքենաներն ալ մօտաւոր ապագայի մը մէջ կը կարծուի թէ պիտի գտնուին ամէնուն քով։ Սղագրութիւն գիտցողներուն համար մասնաւորապէս ապրուստի նոր միջոց մը կը պատրաստուի։

Զենք կարծեր որ մեր ընկերական սովորութիւններուն համեմատ աղջիկները կարենան վաճառատուներու գրագրութիւն ընել, բայց սղագրութիւն ու գրի մեքենայ գործածել սորվելնին վնաս մը չեն ըներ. և աւելի լաւ է նախապաշարումին վրայէն անցնիլ քան թէ ողորմելի մնալ։ Կարելի չէ՞ որ Պոլսոյ Հայ աղջիկները իրենց Ֆրանսերէնին միացնելով այս երկու արհեստները կարող ըլլան իրենց հաց մը ճարել։

Այս օրինակը առաջ կը բերենք ոչ թէ անպատճառ անոր գործադրութիւնը յանձնարարելով, այլ ցոյց տալու թէ արուեստանոց մը միօրինակ պէտք չէ ըլլայ, միանգամայն անոր տնօրէնները աչքերնին չորս բանալու են թէ ո՞ր արուեստները կ'երթան, որո՞նք աւելի յաջող ապագայ մը կը խոստանան։ Մենք տակաւին նոր ձեռնարկ մըն է կ'ըսենք. հասած դերձակուհիները շատ չեն մեզի համար, բայց եթէ ատեն անցնի, եթէ նմանօրինակ ուրիշ հաստատութիւններ ալ հիմնուին, այն ատեն դերձակուհիները կը հասնին այն վիճակին զոր ունին մեր պատանիները որք օտար լեզուներ գիտեն բայց իրենց ծառայութիւններուն պէտք ունեցող չը կայ, վասն զի շատ են գիտցողներ։

ՄՆԱՑԱԾ ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐԸ

Կեսարիոյ առաջնորդ Տ. Տրդատ վարդապետ այս վերջերս չորս հինգ անգամ քարոզ խօսեր է մեծածախ հարսնիքներու վատ սովորութեան վրայ, որ մեզ հիներէն եկած է, շատ մը ուրիշ սրբագրուելու կարօտ սովորութիւններու հետ։ Հայր սուրբը աշխատեր է համոզել Կեսարացիները, հարսնիքներուն անտեսական կողմին վրայ խօսելով. Հարկ չկայ ըսել թէ ո՛րքան համոզիչ փաստ մըն է այս ամէն տեղի հայերու եւ նաև մանաւանդ Կեսարացիներուն համար, որոնք ապաքէն ըմբռներ են թէ կրնան աշխարհիս էն երջանիկ ամուսնութիւնը կատարել, առանց ստիպուած ըլլալու որ դրացիները, ծանօթներն ու բարեկամները հրաւիրեն գալ այդ առթիւ ուտել, խմել, գինովնալ փեսային ու կնքահօր քսակէն։

Շատ տեղեր, երիտասարդներ ամուսնանալու գաղափարէն ետ կը կենան, հարսնիքի պարտաւորիչ այդ մեծ ծախքերն ընելու անկարող ըլլալնուն։ Հայր սուրբը մեծ ծառայութիւն մը ըրած եղաւ այդ կարգի երիտասարդներուն, ազատելով զիրենք այդ սովորութեան լուծէն որ խեղճերուն վզին վրայ ծանրացած կը մնար։

ՍԵԲԱՍՏԻԱՅԻ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Մէկ քանի տեղերէ մեզ կ'ըսեն թէ ինչ որ ըսենք, գրենք Սեբաստացիներուն համար, պիտի մնայ անօգուտ եւ անլսելի այսօր ալ վաղն ալ։ Եւ այս, գիտէք ինչո՞ւ.— պարզապէս անոր համար որ բուն խնդիրը դրամական է, եւ դրամական խնդիրն ալ առաջնորդական է։ Թէ ի՞նչպէս,— աւասիկ։ Ինչ որ հայ հասարակութեան սեպհականութիւնն է, խանութ, պանդոկ եւայլն, կը գտնուի առ ու ան անձերուն ձեռքը։ Այս անձերն ալ այդ ազգային կալուածները կը նկատեն որպէս իրենց սեպհականութիւնը։ Երբ ասոնք կալուածներու հասոյթէն կը հանեն մաս մը եւ կուտան զայն դպրոցներու հոգաբարձութեան, շնորհք մը ըրած ըլլալու հովեր կ'առնեն։ Ի հարկէ, կը հանդիպի երբեմն որ խիղճ ունեցող քանի մը Սեբաստացիներ կ'ուզեն մէջ մտնել, ազգային կալուածներու մատակարարութիւնը ձեռք առնել, բարւոքել, հասոյթները շատցնել. այդ ամէն բարի կամքերը կ'երթան կը խորտակին Առաջնորդին անտարբերութեան դէմ, ինչպէս ծովու ալիքները ժայռի մը դէմ։ Այս անձերն ու առաջնորդը կազմած են շատ սրտագրաւ համաձայնութիւն մը, որու անդամներն իրարու հետ մասնաւոր կերպով հաշտ եւ խաղաղ կ'ապրին, որպէս զի ոչ կալուածներու մատակարարութեան խնդիրը ծագի, ոչ ալ առաջնորդական փոփոխութեան փորձ մը ըլլայ։ Այս այսպէս եղած է տարիներէ ի վեր։ Հարկ չկայ ըսել որ այս համերաշխ միաբանութիւնը շատ սուղի նստած է ամբողջ Սեբաստիոյ անցեալին մէջ, եւ կը շարունակէ միշտ մեծապէս վնասել ներկային մէջ ալ բոլոր նոր սերունդին, որուն կրթական վիճակին կարելի չէ բնականաբար լաւացում մը բերել, առանց դրամի։

Անցեալները կը գրէին թէ Ակնեցիք սպասաւորի մը թօշակով դասատուներ պահելու միջոցը գտած են։ Սեբաստացիք ալ անոնցմէ պակաս չեն մնար այս կարգի հրաշագործութեանց մէջ։ Մեզ կը գրեն որ, ի բաց առեալ երկու երեք դասատուներ, միւսներուն թօշակը երբ կը բարձրանայ կ'ելլէ մինչեւ 200 ղրուշ, եւ երբ կը խոնարհի, կ'իջնէ մինչեւ 40 ղրուշ, որոնցմէ ոմանք ալ ամուսնացած են։ Գէթ այդ խղճալի 40 ղրուշի կամ 200 ղրուշի ամսականն իր ժամանակին վճարուէր։ Այդ կանոնաւորութիւնն ալ չկայ։

Կը լսենք նաև թէ ազգային կալուածներու ամբողջ հասոյթն ալ, եթէ գանձուի, պիտի բաւէ մինչեւ ներկայ ամսուս վերջը։ Գալ ամիսէն սկսեալ, դպրոցական պաշտօնեայք պիտի վարժուին ապրելու առանց բան մը ուտելու եւ բան մը խմելու։ Այս ալ հրաշք մը պիտի ըլլայ, որուն անշուշտ Սեբաստացիք շուտով պիտի հասնին, Սեբաստացիք որ այնքան աղանդներ գրկերնուն մէջ մեծցուցեր եւ հասցուցեր են։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ “ՀԱՅՈՒՀԻՆԵՐԸ„

Ամիս մը կայ, թղթակցութիւն մը հրատարակեցինք ուր Տրապիզոնցի մը իգական սեռին կողմէ կրթական գործին համար համակրութեան մը գոյութիւնը իմացնելով հանդերձ, կը գանգատէր որ եռանդն հոն վաղանցուկ է, թէ ժողովի, գիւանի խնդիրները ժամանակը կը լափեն առանց արդիւնք մը երեւան հանելու։

Այս անհաճոյ դիտողութեան կը պատասխանէ տիկին Ա. Թ. երկար նամակով մը, ուր ի միջի այլոց Տրապիզոնի հայ կիներու ընկերութեան նախանձախնդիր այդ յարգելի անդամը իրաւամբ կ'ըսէ.

«Նպատակին համապատասխան աշխատութեան մասին, յօդուածագիրը չենք գիտեր ի՛նչու կասկածանքով կը վերաբերի։

«Թող բարեհաճի, եթէ չէ տեսած ու լսած, գիտնալ այն աղքատ ու որբ ընտանիքներուն, որոնց զաւակները ընկերութիւնը տարին երկու անգամ ոտքէն մինչեւ գլուխը նորած է եւ կը նորէ. թող գիտէ դարձեալ թէ քաղաքի եւ թէ մի քանի գիւղերու աղքատ սաներուն, որոնց օգնած է ընկերութիւնը դպրոցական պէտքեր հոյթայթելով, ի հարկէ իր կարողութեան չափով։

«Ի դէպ է յիշել որ ընկերութիւնը պատրաստ էր անցեալ տարի դպրոց մը բանալ Իլէ գիւղին մէջ, եթէ քոլերան վրայ հասած չըլլար։ Եթէ կը պահանջուի որ ընկերութիւնը իր ուժէն վեր եւ ժամանակէն առաջ մեծ գործեր ցոյց տայ, այդ անիրաւ պահանջ մը կ'ըլլայ. ո՞ր հաստատութիւնը դրամական կատարեալ ուժ մը կազմելէ առաջ՝ կրցեր է մեծ թռիչքներ ունենալ դէպի նպատակը։ Յօդուածագիրը աւելի առաջ երթալով կ'երեւակայէ վայրկեան մը ուր ոգեւորութիւն եւ եռանդ կը թուլնան, եւ այս կը վերագրէ նպատակի եւ պարտականութեան գիտակցութեան բացակայութեան։ Ընկերութիւնը իր գոյութիւնը ունենալէ ի վեր չէ ունեցած վիճակ մը ուր տիրած ըլլայ թուլութիւն կամ թէ քայքայում սպառնացող վտանգ մը. ընդհակառակը տարուէ տարի յառաջ երթալու ձգտումն ու եռանդը միշտ վառ մնացած են։ Ասոր կենդանի ապացոյցն է անդամուհիներու թիւին աճումը եւ տնօրէն ժողովներու յաջորդաբար կատարած գործերը։ Ընկերութեան մեծամասնութիւնը կազմած են միշտ օրիորդներ եւ նորատի տիկիններ, որք ունեցած են եւ ունին նպատակի գիտակցութիւն եւ բնականաբար անոր շնորհիւ է որ ընկերութիւնը պահած է իր գոյութիւնը։ Իրաւ է թէ պարտականութեան գիտակցութիւնը, այն որ գաղափարական է եւ որ քաղաքակրթութեան բարձր աստիճանին հասած ժողովուրդներու վրայ կը տեսնուի, կը պակսի մեզ, մենք ալ ատոր դէմ այս կ'ըսենք. Ի՞նչ, [illegible]։»

Փոքր մանրամասնութիւն մըն ալ։ Յօդուածագիրը գրած էր թէ Նազարեանց Մաթէոս եպիսկոպոսի օրով կազմուած ընկերութիւնը անյայտացաւ իր կարի մեքենայով եւ 30-40 ոսկի պահեստի գումարով։ Այս կէտին վրայ ակներեւ սխալ մը կայ։ Սոյն ընկերութեան նիւթական գոյքերն անկորուստ պահուած են, իսկ ունեցած 70 ոսկի դրամագլխէն ալ 30 ոսկին տրուած է ազգային շէնքերու շինութեան եւ մնացորդ 40 ոսկին ալ կը գտնուի վաճառական Ա. Էֆէնտիներու քով ու քիչ ժամանակէն պիտի ստացուի։

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Եւրոպայի շատ վարժարաններու մէջ, տեսուչը կը հաւաքէ երբեմն երբեմն իր վարած հաստատութեան բոլոր դասատուներն ու անոնց հետ վիճաբանութիւն կը բանայ դաստիարակութեան եղանակին, աւանդուելիք նիւթերուն, աշակերտներու բարքերուն և անոնց ազնուացման, մէկ խօսքով, դպրոցական բոլոր նիւթերու վրայ։ Այս վիճաբանութեան կը մասնակցին էն մեծ ուսուցիչն ինչպէս էն փոքրը— գործ մը որ երկու տեսակ օգուտ կ'արտադրէ։ Նախ ուսուցիչներն իրենք կը լուսաւորուին և յետոյ դպրոցին մէջ եղած ամէն գործ, լաւն ալ վատն ալ, երեւան կը բերուի, որուն դարման մը փնտռելով, դպրոցին աստիճանական լաւացումը, բարձրացումը առաջ կը բերեն։

Այս շատ յանձնարարելի սովորութիւնը սկսեր է հաստատ հիմ դնել Էտրնէի հայ վարժարանին մէջ, որու հոգաբարձութիւնը գործին բոլոր կարեւորութիւնն ըմբռնած կը նախագահէ միշտ ուսուցչական գումարումներուն։

Դասատու մը խօսելով այս ժողովներու մասին, կը գրէ մեզ հետեւեալը.

Ստացայ այդ ժողովի համար հրաւիրագիր մը, որու պարունակած օրակարգն էր հետեւեալը.

1. Վարժարաններու տեսուչը (Խէրօյեան էֆէնտին) պիտի խօսի դաստիարակութեան մեթոտին վրայ։
2. Տեղական նկատողութիւններ.
3. Ամէն ոք կարող է իր դիտողութիւնները ներկայել։

Կիրակի, եկեղեցիէն ելլելով, կ'երթամ յիշեալ ժողովին վայրը ուր ներկայ են հոգաբարձութիւնն ու մի-ա ուսուցչուհիները։ Ըստ օրակարգին կը խօսի Խէրօյեան էֆէնտի, կարծիքներ կը փոխանակուին աշակերտներու եւ աշակերտուհիներու վրայ տեսնուած թերութիւններու մասին, անոնց դարմաններուն վրայ կը մտածուի, եւ կը յանձնարարուի գործադրել իշխանութեան —տեսչութեան— ի գործ դնելու խորհուած միջոցները։ Այսպէս արդէն բարեփոխութիւն ձեռք բերուած ըլլալուն՝ յաջորդ նստին հարկ չի մնար նոյն նիւթին վրայ խօսելու։

Երկրորդ նստին մէջ տղայոց մտաւոր զարգացումն է որ մեր խորհրդակցութեան նիւթ կ'ըլլայ. ամենաստորին կարգը կրօնագիտութեան վրայ քննութեան կ'ենթարկուի, որու աւարտումէն յետոյ ժողովին ատենապետը ընդարձակ բանախօսութիւն մը կը կարդայ նիւթ ունենալով դաստիարակներու, մանաւանդ կրօնուսոյց դաստիարակներու բանելիք ընթացքը սանիկներու սրտին մէջ իրապէս տպաւորելու համար կրօնի եւ բարոյականութեան ոգին։

Երրորդ նստին, ուրիշ կարգ մը քննութեան կ'ենթարկուի եւ նոյն դասի վրայ հարկ եղած դիտողութիւնները կը փոխանակուին դասատուներուն մէջ։ Չորրորդ նստին՝ աղջիկներու բարձրագոյն կարգը քննութիւն կ'անցընէ։ Ժողովին անդամներէն մին կը խօսի պաշտօնեաներու փոխադարձ յարաբերութեան վրայ, կը խնդրէ իր պաշտօնակիցներէն որ ջանան իրենց ընթացքով միշտ բարի օրինակ ըլլալ սանիկներուն, որովհետեւ իրենց օրինակն է որ աւելի պիտի ազդէ անոնց քան իրենց բոլոր պերճախօսութիւնները։ Անշուշտ կարելի չէ ստանել թէ այս փոխադարձ խրատները անմիջապէս արդիւնաւոր ըլլան. բայց կրնանք յուսալ թէ բոլորովին ապարդիւն պիտի չմնան ։

Եւ որովհետեւ այս ժողովը կը գումարի ամիսը անգամ մը, ըսել է տարիէ մը ի վեր գոյութիւն ունի, քանզի վերջին նստին հրաւիրագիրը ժԵրդ թուահամարը կը կրէ ։

Այս ժողովին կը նախագահէ վարժարաններուն հոգաբարձութիւնը, որ կը քաջալերէ ժողովականները որպէս զի ջանան յարատեւութեամբ մէջ պահել այս օգտակար գումարումներու սովորութիւնը ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՏՊԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱՆԱԿԱՆՆԵՐԸ. — ԲՈԼ ԽՈԿԷՆ. — ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ԺԱՔՄԷՆ. —

Բ

Պ. Բոլ Կոկէն գլխաւորներէն մէկն եղած է տպաւորականներուն եւ այս պահուս գրեթէ գլխաւորն է անոնց ։ Համոզման ու տաղանդի տէր մարդ, զննող, խորհող, թափանցող մտքով մը օժտուած, նկարչութեան մէջ առջի օրէն աղուոր գոյներ ու սիրուն ձեւեր միայն տեսնելու տեղ, բնութեան ներքին ուսումնասիրութիւնը տեսած է ։ Եւ իր առաջին նկարներուն մէջ իսկ դրած է մարդը եւ բնութիւնը ցուցընելու յանդուգն, թերեւս տատիկ բայց խորին եղանակ մը ։ Իր նկարած մարդերը տարօրինակ կենդանութիւն մը, արտասովոր ցայտում մը ունին, եւ կլիմայի, ցեղի, ժամանակի բոլոր ազդեցութիւններն անոնց վրայ ամենայն ճշգութեամբ կը կարդացուին ։ Առջի օրէն նստած է «սիրուն ընելու», «աղուոր չինելու», գողտրիկ ոչինչներ արտադրելու, համայնք տափակութիւններ երեւան հանելու ձգտումը. ինք ուղղակի բնութեան դիմացը կեցած է, զայն դիտած եւ զայն հասկնալ ջանացած է, եւ իր անձնական տպաւորութիւնը կտաւին վրայ դրած է ամենէն պարզ եւ ամենէն բնական եղանակով ։ Իր աշխատելու ձեւին մէջ ալ չկայ այլ եւս այն գեղեցկացընելու, յղկելու, լղելու սովորութիւնը, որ տրուեստականօրէն չինուած ու ձնարկուած պզտիկ բնութիւն մը առաջ կը բերէ, ճշմարիտ, մեծ եւ անկանոն բնութեան տեղ. փոխանակ այդ սխալ, մանրակրկիտ եւ պայմանադրական աշխատութեան, լայն, ազատ եղանակը նախընտրած է նկարելու համար ։ Քանի մը տարի առաջ Պարդանէի քանի մը դաշտանկարներու եւ քանի մը մարդանկարներու մէջ իր ուղղութիւնը յստակօրէն կը տեսնուէր արդէն։ Անկից ի վեր, Պ. Կոկէն մեկնած էր Ֆրանսայէն եւ իր խուզարկու նայուածքը դարձած էր երկրագունդին ամենէն տարօրինակ, ամենէն ճոխ, ամենէն նոր եւ ամենէն հրաշալի վայրերէն մէկը, Թահիթի, մոգական կղզին զոր Լոթիի հեշտաւէտ վէպէն կը ճանչնանք ։ Եւ հիմա կը դառնայ անկից քառասունեւվեց կտոր բերելով հետը, ծաղիկներ իր Թահիթեան ներշնչումներուն ։ Այս նկարներուն մէջ Պ. Կոկէն իր արուեստն հասուցած է շատ բարձր կատարելութեան մը. եւ անոնց մէջ կան քանի մը հատ որոնք հրաշակերտներ են ։ Այս պատկերներուն մէջ ամբողջ Թահիթին կայ, իր այլանդակ, հեշտագեղ, բուռն ու մեծափարթամ գեղեցկութիւններով, եւ իր նախնական ու գրեթէ անասնական մարդկութեամբ, եւ իր զարհուրելի ու վայրենի առասպելներով ։ Օքթավ Միրպօ, բաղդատելով Թահիթի երկու նկարիչները, Կոկէն եւ Լոթին, առաջինը մինչեւ երկինք բարձրացնելէ յետոյ երկրորդը գետնէ գետին կը զարնէ. եւ իրաւ, Կոկէնի ցուցուցած Թահիթին բուն Թահիթին է, գիտականօրէն վերլուծուած, իր բոլոր վայրենի եւ բուռն չնորհով, մինչդեռ Լոթիինը բանաստեղծականացած, գեղեցկացած, երազի մը ոսկեզօծումովը ներկուած Թահիթի մըն է։ Բայց տակաւին պատճա՞ռ մըն է որ Լօթիի ամուսնութիւնը հրաշակերտ մը չըլլայ։ Ինչո՞ւ պահանջել ամենէն որ նոյն գործը նոյն եղանակով կատարեն։ Կոկէն իրապաշտ մը, գիտող մը, խորհող մըն է. եւ իր գործը տեսութիւն ու ճշգրտութիւն ունի. Լոթին բանաստեղծ մըն է, եւ իր գործը փափուկ հոգիի մը երգն է աւելի քան բնութեան ու բարքերու մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւն մը. Կոկէն ամուր ու գիտական խառնուածք մը ունի, Լոթի զգայնիկ մըն է թեթեւ ու տարտամ. առաջինը գացած է երկու տարի անցընել այդ տարօրինակ հմայքներու երկրին մէջ, երկարօրէն եւ լրջօրէն ուսումնասիրած է տեղական բարքերը, սովորոյթները, հաւատքները, մարդերը եւ բնութիւնը, եւ իր դիտողութեանց ծնունդն են իր գործերը. Լոթի, իր բանաստեղծ-նաւազի թափառկոտ կեանքին մէջ, երկու երեք շաբաթ անցուցած է այդ հրաշալիքներու պզտիկ բոյնին մէջ, իր սիրոյ ծարաւ հոգին պտտցուցած է հոն, իր սիրոյն մէջէն տեսած է ամէն բան, եւ գտած է ամենէն սրտաշարժ, ամենէն հեշտագին, ամենէն միամիտ սիրոյ պատմութիւններէն մէկը ։

Պ. Կոկէնի նկարները երեք մասի կըրնան բաժնուիլ. անոնք որոնց մէջ Թահիթեան առասպելներն ու հաւատքները կը ցուցընէ, անոնք ուր Թահիթեան բնութիւնը կը նկարագրէ, եւ անոնք ուր Թահիթիի մարդկութեան տիպարները կը գծէ ։ Այդ առաջիններուն մէջ Պ. Կոկէն նախնական նկարչութիւն մը գործածած է այդ նախնական հաւատալիքներն արտայայտելու համար, անճարտակ ու տձեւ գիծեր, կոշտ ու անճաշակ ամբողջութիւններ, նկարչութիւն մը ուր ոչ միայն վայրենի ցեղի մը հոգին կայ, այլ որ նոյն իսկ վայրենիի ձեռքէ ելած կը թուի ։ Անճոռնի դէմքեր են ու ծուռ մուռ մարմիններ, այդ ահարկու դիքերը, խոշոր կախուած չրթներով, դուրս պռաթկացող աչքերով, երկայն մազերով, տձեւ անդամներով, արհաւիրքի եւ վայրագութեան էակներ, «հրէշային չաստուածները, ինչպէս կը գրէ Միրպօ, արիւնոտ պրկուանքով, կին ապաննող ու տղայ ուտող, որոնք իրենց հզօր ու հինաւուրց ահաւորութեան մէջ կը ցցուին, դուրս ելլելով խորին ջուրերէն, դիւթապատկերի տեսարաններու վրայ ծածանելով, ոսկի արմաւենիներու մէջէն երեւալով ։» Եւ ամբողջ այդ խորհուրդով ու վախով լեցուն կրօնքին պատմութիւնը կայ այդ նկարներուն մէջ, սկսելով հին ու մայլ դիցաբանութենէն մինչեւ ներկայ շրջանն ուր քրիստոնէութեան նշոյլներով կը սկսի լուսաւորուիլ, Հէնայի եւ Թէֆաթոյի անգութ խօսակցութենէն մինչեւ այն պատկերն որուն տիտղոսն է Եա օրանա Մարիա (Ողջոյն Մարիամ) եւ որուն մէջ երկու Թահիթուհիներ երկիւղած խոնարհութեամբ մը կը ծռին բարձր ու գերմարդկային հասակով լուսապսակաւոր կնոջ մը առջեւ որ գիրկը տղայ մը ունի, — աստուածային մայրն իր երկնաւոր զաւկին հետ ։ Վախ տիտղոսով նկարի մը մէջ, մէկը զարհուրելի առասպել մը կը պատմէ եւ մտիկ ընողները, որոնց աչքին յանկարծ մարմին կ'առնէ եւ կ'երեւայ առասպելը, սարսափէ քար կտրած անշարժ կ'երեւան ։ Ուրիշ նկար մը, Մանաօ Թուփափաու (մեռելին հոգին կը հսկէ), կը ցուցընէ մատղաշ աղջիկ մը որ աչքերը վախէն հըրովառ, անկողնին մէջ մտած ամքած է, անորին քովը նշմարելով Թուփափաուն, ուրուականը, որ կայներ է ։

Դաշտանկարները այն մասը կը կազմեն Կոկէնի նկարներուն զոր չկրցայ հասկնալ, կը խոստովանիմ։ Հաւկիթի դեղինով հողեր, զմրուխտի գոյն ծով, կրակի գոյն ջուր, դեղձանիկի գոյն ծառեր կան հոն, ամենէն տարօրինակ եւ աններդաշնակ կերպով քովէ քով դրուած, գոյներու տատակութիւն մը, անբնականութիւն մը եւ անկապակցութիւն մը զոր ըմբռնելու համար պէտք է թերեւս Թահիթի երթալ անգամ մը ։

Բայց ինչ որ կայ ամենէն հրաշալի, ամենէն դիւրահասկնալի, ամենէն մարդկային, Կոկէնի մարդանկարներն են։ Տեսնելու բան է այդ Թահիթիի մարդկութեան երկսեռ տիպարները, չոր երկայն ու մութ պղնձագոյն մարդեր, անտաշնի նայուածքով, եւ մանաւանդ այն երեք կնոջ պատկերները, ղուտ հրաշակերտներ, ուր կը տեսնենք երեք մանկամարդ Թահիթուհիներ, կապիկի ժպիտ մը վայրենի աչքերնուն մէջ, թանձր չրթներնին սեղմած, «սեւ սեւ, արեւէն այրած, բայց արեւին լոյսն իրենց մէջ քաշած եւ իրենց մթին մարմինէն ամենէն ուժով լուսաւոր տաքութիւնը արձակելով», ինչպէս կը գրէ Պ. Շառլ Մորիս, ահռելի կերպով հմայէչ, վայրագ, հեշտագին, մանկական, անասնային, ու կենդանի ։

ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիոյ նաւային ուժերն աւելցնելու համար լրագրութեան եւ հասարակութեան մէջ սկսած յուզումը կ'աւելնայ օրէ օր ։

Կը ծանուցուի թէ Լորտ-քաղաքապետը դեկտեմբեր 12ին պիտի նախագահէ հանրային մեծ գումարման մը զոր հրաւիրած է Լոնտոնի առեւտրական սենեակը, լսելու համար այդ սենեակին պատրաստած տեղեկագիրը երկրին զինուորական եւ նաւային ծախքերուն վրայ ։ Ազգասիրական առաջարկութիւններ պիտի քուէարկուին որք պիտի մատուցուին Խորհրդարանին ։

Թայմզ, Մօրնինկ Բոսթ, եւ Տէյլի Կրաֆիք նոր յօդուածներ կը հրատարակեն ցոյց տալով նաւատորմին համար նոր վարկեր քուէարկելու հարկը ։

—Գործաւորներու ընկերակցութիւնը կ'ըսէ թէ այժմ 200,000 պարապ բանուոր կայ Լոնտոնի մէջ ։ Թշուառութիւնն ահռելի է ։

—Երեսփոխանաց ժողովին մէջ, առեւտրական նախարար Պ. Մընտէլլա ըսաւ թէ պիտի փնտռէ թէ ի՛նչ միջոցով կարելի է վարձատրել քաջարի ընթացքը Ֆրանսական Ալճէ ձկնորսանաւուն մարդերուն որք, վերջին փոթորկին ատեն, չորս Անգլիացի ձկնորս ազատելով Պուլոնը հանած են ։ (Երեսփոխ. ծախու. հաշուեբերին ։)

—Բէլ Մէլ Կազէթ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ հաշտարար դատի մը վրայ որ մօտերս պիտի տեսնուի Լոնտոնի մէջ. խնդիրը երկու կիներու վրայ է որք ուզելով մեծ հարստութիւն մը ժառանգել իրարու հետ ամուսնացեր են օրինաւորապէս, որովհետեւ ամուսնութիւնը էական պայման մըն էր կտակին մէջ պայմանադրուած ։ Երկու կիները կատարելապէս խաղացեր են իրենց դերն ընկերութեան մէջ եւ իբր էրիկ-կնիկ ապրեր են եօթը տարի ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Պուքրէշի եպիսկոպոսը, Տ. Իննօվկէնտ Շիձուլէզգա անցեալ կիրակի մեռեր է։ Իր ամբողջ հարստութիւնը, որ չորս միլիոն ֆրանք կը հաշուի, թողած է հանրային կրթութեան նախարարին ։

ԻՏԱԼԻԱ

Տէյլի Քրօնիքլ, խօսելով Իտալիոյ Շարժական վարկի պանքային վճարումներուն դադարման վրայ, կ'ըսէ թէ հաւանօրէն նմանօրինակ ուրիշ դէպքեր պիտի յաջորդեն այս իրողութեան ։ Ակներեւ թէ Իտալիա շատ վերէն թառ, թէ՛ քաղաքական եւ թէ՛ ելմտական տեսակէտով, եւ թէ զինուորական ու նաւային ծախքերը զեղչելու համար սկսած շարժումն երթալով կ'աւելնայ ։

—Միլանի մօտ երկաթուղիի գծին վրայ տեղի ունեցած արկածին մէջ 32 հոգի մեռեր են։ Վնասը 3 միլիոն ֆրանք կը հաշուուի ։

ՌՈՒՍԻԱ

Բեդրպուրկէն կը հեռագրեն թէ Զօրը նախարարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեր է Ռուսիոյ զինուորական ուժերը աւելցնելու հարկին վրայ, հակակշռելու համար Գերմանիոյ բանակին յաւելման ։

—Ռուսական կառավարութիւնը երկու նոր տնօրինութիւն հրամայեց ընդդէմ հրեաներուն ։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը, հանրային կրթութեան նախարարին համաձայնութեամբ, իմացուցեր է նահանգապետներուն որ այսուհետեւ թոյլ չտան հրեայ երիտասարդներուն համալսարանական կեդրոնները երթալ, մինչեւ որ մասնաւոր արտօնութիւն չունենան ։

Միանգամայն ներքին գործոց նախարարութիւնը զեկուցեր է գեղագործներուն եւ գեղարանի տէրերուն ի Բեդրպուրկ թէ արգիլուած է իրենց հաստատութեանց մէջ հրեաներ ընդունիլ իբր գեղագործի աշկերտ ։

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Բարիզ, 4 դեկտեմբեր

Նախարարական յայտարարութիւնը զոր Պ. Գազիմիր Բէրիէ կարդաց երեսփոխանական ժողովին մէջ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը հանրային գործերու ուղղութեան մէջ ցոյց պիտի տայ միութիւն եւ տեւականութիւն, պիտի դիմադրէ գործաւորական վարդապետութեանց եւ պիտի մերժէ սահմանադրութեան վերաքննութիւնը եւ Եկեղեցիի ու Պետութեան անջատումը ։ Ֆրանսա անկեղծօրէն խաղաղութեան կ'ըղձայ. երկրագնդին ամէն կողմը պիտի պաշտպանէ իր իրաւունքները եւ շահերը ։ Հանրապետականները ջերմ ծափահարութիւններով իրենց հաւանութիւնը տուին այդ յայտարարութեան ։

Գործաւորական Պ. Բասքալ Կրուսէ ներկայացուց ընդհանուր ներողութեան առաջարկ մը որուն դէմ խօսեցաւ կառավարութիւնը։ Առաջարկը 257 քուէով մերժուեցաւ ընդդէմ 226ի ։

Լոնտոն, 4 դեկտեմբեր

Սթանտըրտ կը հեռագրեն թէ Չինաստան կը պատրաստուի նեցուկ ըլլալ անգլիական քաղաքականութեան Սիամի մէջ։ Անգլիական չորս նաւ եւ շատ մը չինական նաւեր Պանկքօք գացին ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանի առաջնորդարանէն Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը ծանուցանելով թէ Աղթամարի Տ. Խաչատուր կաթողիկոս մահամերձ վիճակի մէջ է, հրահանգ կը խնդրէ։

Վանի կուսակալին կողմէ բժիշկները ղրկուեր են կաթողիկոսը դարմանելու համար ։

—o—

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Տնտեսական խորհուրդը երէկ գումարուելով հետեւեալ որոշումները տուաւ.

Ա. Սամաթիոյ նոր թաղի ազգ. վարժարանի շէնքին նորոգութեան մասին Իսթանպօլլուեան Բարսեղ էֆէնտի հրաւիրուած ըլլալով խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ Հովուեան Ղազար էֆէնտիի և ճարտարապետին տեղեկագրին վրայ, եւ արդէն Թաղական խորհրդին դիւանն ալ ներկայացած ըլլալով յիշեալ վարժարանի շէնքի նորոգութեան մասին հարկ եղած կարգադրութիւնն եղաւ ։

Բ. Ռումելի Հիսարի Թաղ. խորհրդին անդամներուն և գանձապետին միջև ծագած անհամաձայնութեան մասին երկու կողմէ տրուած բացատրութիւնները լսելէ յետոյ, Հովուեան և Հաճեան էֆէնտիներու յանձնեց յառաջիկայ կիրակի օր Հիսար երթալով տեղական քննութիւն մը կատարել և արդիւնքը տեղեկագրել ։

Գ. Ընդարձակ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ հիւանդանոցի ելեւմտացոյցի մասին և որոշեց յառաջիկայ նստին իր խորհրդակցութեանց արդիւնքը յայտագրել վարչութեան ։

Դ. Վաւերացուց Տիվրիկի կալուածոց հոգաբարձութեան ելեւմտացոյցն և յանձնեց գործադրութեան ։

ՄՈՒՐՃ ամսագրի բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Ս. Դաւիթեան, Գոզաքէր խան ։

Բաժանորդագինն է 10ռուբլի(125 ղրշ.)

ԹԵՐԹՕՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի (35)

Ֆ. ՕՊԷՐ

ԱՄՈՒՍՆԱՑՆՈՂ ՄԸ

—Բայց ինչպէս եղաւ որ դեռ չէ մեկներ ։

—Ձեզ գիտեր ։ Բոլ հարկ եղած հրամանները տուաւ, որպէս զի երէկ կէսօրին մեկնի ։ Բայց որովհետեւ ինքն հիւանդացաւ, կ'երեւի որ կոմսուհին չպիտի մեկնի . . .

—Կարելի բան չէ ։ Այն կինն հոս չը կրնար մնալ, ըսաւ Ժան Էյրօլ խուլ ձայնով մը ։ Պէտք է որ կոմսը տեսնեմ ։

—Այդպէս չպիտի խօսէիք, երբ սոսկալի բան մը տեղի ունեցած չըլլար . . .

—Մի' հարցնէք, օրիո'րդ . . .

—Տէ՛ր Աստուած, կը սոսկացնէք զիս ։

—Պէտք է որ Պ. տը Մալկարտի հետ խօսիմ ։

—Ջանացէք որ զինքը տեսնէք, բայց չեմ յուսար որ յաջողիք ։ Բժիշկը բացարձակապէս արգիլեց անոր մտնելը ։

—Սակայն պէտք է որ տեսնեմ ։

—Եկէ՛ք, պարոն, ըսաւ Մարկրիթ, ձեզ մինչեւ կոմսուհիին սենեակը տանիմ.

Վայրկեան մը ետքը Ժան Էյրօլ օրդ. Ռոզի հետ կը խօսէր ։

—Ինծի այնպէս պատուէր տուեր են, կ'ըսէր աղախինն. բժիշկն ըսաւ որ Պ. կոմսին կեանքը վտանգի կ'ենթարկուի, եթէ քովը մէկը երթայ ։

—Այդ բժիշկը կրնա՞մ տեսնել ։

—Ո՛չ, որովհետեւ Տկն. Լաշոթէլի հետ դուրս ելաւ ։

—Կոմսուհին ո՞ւր է ։

—Կոմսուհին հոս է, բայց այնքան տկար է որ, մարդ չկրնար ընդունիլ ։

—Զիս պիտի ընդունի, գոչեց Ժան Էյրօլ սպառնական եղանակով մը ։

Այն միջոցին դուռ մը բացուեցաւ եւ կոմսուհին դուրս ելաւ ։

—Ինչ կ'ուզես, ըսաւ ։

Ցեռայ իր առաջին ամուսինը տեսնելով սոսկալի կերպով տժգունեցաւ եւ ստիպուեցաւ պատ կռթնիլ' գետին չիյնալու համար ։

—Տիկին, ըսաւ Ժան Էյրօլ, անպատճառ պէտք է որ Մալկարտի կոմսը տեսնեմ, կը լսէ՞ք, անպատճառ . . .

—Ո՛չ, ո՛չ . . . թոթովեց Անթօնին. ո՛չ, ո՛չ, անկարելի է ։

Սոսկումի ահռելի արտայայտութիւն մը նկարուած էր դէմքին վրայ ։ Յանկարծ դուռը գոցեց եւ դրան լսեցին որ շտապաւ կը հեռանար կցկտուր աղաղակներ արձկելով ։

Ժան Էյրօլ պարտաւորեցաւ Ժընըվիէվի քով վերադառնալ՝ սոսկալի անձկութեանց մատնուած ։

—Ապահով եմ որ զինքն սպաններ են, կ'ըսէր ինքնիրեն, եւ քիչ ատենէն անոր ապացոյցը ձեռք պիտի ձգեմ ։

—Ինչ ըրիք, ըսաւ Ժընըվիէվ՝ անոր գալը լսելով, ձեզ ալ մերժեցի՞ն ։

Ժան Էյրօլ գերմարդկային ճիգ մը ըրաւ իր անձկութիւնը յայտնի չընելու համար ։

—Այո՛, ըսաւ, կ'երեւայ որ պնդելը անխելքութիւն է . . . ։ Կոմսը շատ հիւանդ է եղեր . . . բայց բան մը չէ . . . մի' վախնաք . . . վտանգ չկայ . . .

—Շատ հիւանդ . . . վտանգ չկայ . . . կրկնեց նորատի կոյրը' Ժան Էյրօլի ձեռքերը բռնելով։ Կը դողաք, յարեց, սոսկալի այլայլութեան մը մէջ էք . . ։ Պարոն Ժան Էյրօլ, կը վախնաք որ ոճիր մը գործուած չըլլայ, անանկ չէ՞ ։

—Օրիո՛րդ . . . կ'երդնում որ բան մը չեմ գիտեր . . .

—Խե՜ղճ եղբայրս . . . Աստուա՛ծ իմ . . .

Յանկարծ նուաղած ինկաւ Մարկրիթ թեւերուն մէջ, որ բազմոցի մը վրայ պառկեցուց զայն ։

—Ո՛հ, պարո՛ն, ըսաւ պառաւը, մեզ մի' թողուք. կը զգամ որ այս խեղճ տղաքը սոսկալի վտանգի մը առջեւ են ։

—Իրաւունք ունիք, ըսաւ Ժան Էյրօլ, հոս մարդասպաններ կան, որոնցմէ ձեզ ազատելու հոգը ես վրաս կ'առնեմ։ Բայց մինչեւ այն ատեն օրիորդին վրայ աղէկ հսկեցէք ։ Դռները գոցեցէք ու արթուն կեցէք. Հաւանականաբար կոմսը սպաննած են։ Երկուքս հազիւ կը բաւենք օրդ. Ժընըվիէվը պաշտպանելու ։

—Բո՛լ . . . խեղճ Բո՛լս . . . սպաննեցին զինքը, ըսաւ Մարկրիթ հեծկլտալով ։

Ցեռայ յանկարծ կանգնեցաւ եւ բռունքը կծկելով սոսկալի եղանակով մը ըսաւ ։

—Ո՛հ, եթէ կրնա՛ն տասը ալ թող գային ։

* * *

ԼԱ

ՍՈՍԿԱԼԻ ԳԻՇԵՐԸ

Ժամը ութը զարկաւ ։ Աղէկ մը մթներ էր ։

Ժընըվիէվ, այն օրուան այլայլութիւններէն ուժասպառ քնացեր էր ։

Ժան Էյրօլ, դղեակին տեղեկութիւններէն առաջնորդուելով, մանրակրկիտ խուզարկութիւն մը կ'ընէր եւ պարտէզին մէջ անցած դարձածները աչքէ չէր փախցներ ։

Կը հասկնար որ իր անձնական համոզումը բաւական չէր ոստիկանական խուզարկութիւն մը ընել տալու համար Մալկարտի ապարանքին մէջ ։

Կէս ժամ կար որ Մալկարտի կոմսին սենեակը կը քննէր ։

Նախազգացում մը կ'ըսէր իրեն որ ոճիրն հոն տեղի ունեցած էր ։ Եւ սակայն ո՛չ կարասիներուն վրայ եւ ո՛չ գետնին արիւնի ամենափոքր բիծ մը չէր գտներ ։

Վերջապէս հեռանալու վրայ էր, երբ մառանատարանէն թեթեւ ոտնաձայն մը լսեց ։

Ամենամեծ ուշադրութեամբ մտիկ ըրաւ եւ ոտնաձայնն երթալով աւելի որոշ լսուեցաւ ։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1893· ՆՈՅ· 25,7 ԴԵԿՏ· (Ն· Տ·)

ՏԱՐԵԹԻՒԻՔ· Թուական Հայոց · ՏՅՁԵ=1438։ Տրէ 17· — Յամարական Թուական· ՌՅԽԲ 1342· — Թուական Հիճրէթի· 1311· Ճէմազիւլ Էվվէլ 29 — ՄԵՆԷԻ Մալիէ· 1309· Թըշրինի· սանի 25

ԿՐՕՆԱԿԱՆ · ԲՁ·Ք·Դ· օր պահոց Ցիսն·

ԿԷՍ ՕՐ — 7—32

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՔՈԼԵՐԱՆ, Պօլսոյ, եւ լուրերու մէջ մասը կը գտնուի ՉՈՐՐՈՐԴ ԷՋԻՍ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Պալաթ ատրիճան տրուեցաւ վերաքննիչ ատեանի առաջին նախագահ Շէվգը պէյի եւ Պօլսոյ նախնական դատարանի հարցաքննիչ դատաւորանդամՖէյզի պէյի ։

Իւլաթ առաջին ատրիճան՝ Դատական նախարարութեան պատժական գործերու տնօրէն Էմին պէյի ։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ դատական նախարարութեան խորհրդական Հաշիմ պէյի ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ.—Ելեւմտից նախարարութիւնը բոլոր կուսակալութիւններուն եւ առաջին կարգի կառավարիչներուն մէյմէկ օրինակ ղրկեց օտարահպատակններէն առնուելիք զինուորական տուրքը գանձելու եղանակի մասին ապագրուած օրէնքէն ։ Նախարարութիւնը հրաւիրեց գաւառական իշխանութիւնները կէտ առ կէտ գործադրել այդ օրէնքին տրամադրութիւնները ։

ԲԺԻՇԿ ԵՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾ.— Պաշտօնական յայտարարութեամբ մը արդէն ծանուցուած էր որ քոլերայէ վարակուող մը դարմանելու պահուն, եթէ բժիշկները Թերութիւն գործեն իրենց պարտականութեանց մէջ հիւանդին տէրերը կարող են դիմել ձեռնհաս իշխանութեան եւ դատ բանալ բժիշկին դէմ ։ Իւսկիւտարի Թաղապետական բժիշկ Տքթ. Հիւսնի պէյի եւ հոն հաստատուած դեղագործ Սթավրաքի էֆէնտիի դէմ դանգատներ յանձնուած ըլլալով, ասոնք դատի քաշուեցան Իւսկիւտարի պատժական ատեանին առջեւ ։ Դատը տեսնուեցաւ չորեքշաբթի օր ։ Ամբաստանեալները ներկայ էին, իրենց կողմէն փաստաբան կարգուած էր Իզզէթ Նիզամի էֆէնտի ։ Անձնական ամբաստան էին զաքանչն ու աղջիկն Ալի էֆէնտիի որ այդ բժիշկէն դարմանուելով մեռած էր ։ Ամբաստանիչները յայտարարեցին թէ Ալի էֆէնտի Թանչէ բռնուած ըլլալով կը փսխէր, կանչուեցաւ Տքթ. Հիւսնի պէյ որ հիւանդին փսխողական մը եւ մաքրողական մը տուաւ ։ Նոյն միջոցին զինուորական բժիշկ մըն ալ գալով չփել տուաւ հիւանդը ալքոլական հեղուկով մը, եւ կնիկ մըն ալ սեղան մը ներմուծել տուաւ ։ Երբ Հիւսնի պէյ նորէն եկաւ ապահովեց հիւանդը, որ այս միջոցիս արիւնի հոսում ունեցած էր, պատուիրեց նոր մաքրողական մը, բայց մինչեւ այս դեղին բերուիլը հիւանդը փախնելով եւ արիւն դուրս տալով մեռաւ ։

Տքթ. Հիւսնի պէյ հարցաքննուելով յայտարարեց որ իր պատուիրածները լէ[illegible] էր եւ չփումներ ։

Յետոյ հարցաքննուեցան Սթավրաքի էֆէնտի եւ ուրիշ քանի մը վկաներ ։

Դատին շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ չորեքշաբթի օրուան որպէս զի ուրիշ վկաներ ալ լսուին, ու քննուին Սթավրաքի էֆէնտիի արձանագրութեանց տետրերը, եւ կայսերական բժշկական վարժարանէն խորհուրդ հարցուի տրուած դեղին տեսակին եւ քանակի մասին ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Ատանայի կուսակալը վերջերս տեղեկացուցած էր Բ. Դրան թէ հայ եւ Թուրք երեք աւազակ Օհան, Ճեմալ եւ Քիւչիւք Մուսա որք չերքէզի զգեստ հագած տուեանցեր էին Տարանդա օղլու Գէորգի աղջիկը Բայաթի Աղիզլու գեղէն, ձերբակալուեր են ։ Բ. Դուռը որոշեց որ այս աւազակներուն դատը Պոլիս տեսնուի եւ հրաման ղրկեց Ատանայի կուսակալին որ անոնք իրենց չերքեզի հագուստներովը Պոլիս բերուին ։ Թուրք Թերթ մը կ'ըսէ թէ բերուած իսկ են ու դատն ալ պիտի տեսնուի ։

ՇԷՐՊԷԹՃԵԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Կը յիշուի թէ Շէրպէթճեան Յակոբ էֆէնտիի սնանկութեան յայտնութենէն մի քանի օր վերջը, Լէվանթ Հէրալտ կը հրատարակէր իրեն հաղորդուած երկտող մը, որուն մէջ ըսուած էր թէ Ազարեան էֆ. չէր կրնար իր աղջիկը տալ Շէրպէթճեան էֆէնտիի եւ ստիպեալ էր Նըշանտուքը խզել այդ անձին հետ որ այնքան վար զլորած էր ։

Ըստ Մոնիթէօրի, սէնտիքները քննելով սնանկին վիճակը գիւտ մը ըրեր են, տեսեր են որ Ազարեան եղբարք (Ժան եւ Կրէկուար) Շէրպէթճեանի սնանկացեալ տանը 5,550 ոսկիի պարտք մը ունին, պարտք մը որուն սկզբնապատճառն յիշատակուելու չափ հետաքրքրական է ։

Նշանտուքի խզումի գործէն ամէն ոք պիտի մտաբերէ թէ Ազարեան եւ Շէրպէթճեան միացած էին այնպիսի մտերմական կապերով որ մօտալուտ ամուսնութեամբ մը այս երկու ընտանիք աւելի եւս պիտի մտերմանային ։ Այս մտերմութիւնն իր ազդեցութիւնն ունեցաւ մինչեւ իսկ երկու տուներու գործերուն վրայ եւ ամէն ինչ ենթադրել կուտայ թէ չափերու մանրակրկութիւնն ու հաճոյակատարութիւնը չափն անցաւ ։ Սակայն կ'երեւայ որ այս փոխադարձ մտերմութեան բոլոր բեռը Գ. Շէրպէթճեանի վրայ ծանրացեր է միայն ։ Արդարեւ սնանկացեալին հաշիւներուն քննութենէն երեւան ելեր է թէ Գ.·Շէրպէթճեան 1893ի մէջ 4,300 ոսկիի փոխառութիւն մը ըրեր է Ազարեան եղբարց (Պօրսայի տարբերութիւններ վճարելու համար) եւ թէ Ազարեան եղբարք այդ գումարը չեն վերադարձուցած ։

Միւս կողմէ երկու տուներն ընկեր էին ճարտարագործական զանազան ձեռնարկութեանց մէջ, որոնց արտօնութիւնն առնելու կ'աշխատէին տակաւին, եւ այս մասին հարկ եղած բոլոր ծախքերը, որք 2500 ոսկիի կը հասնին եւ որու կէսը, այսինքն 1250 ոսկին Ազարեան եղբարց կը պատկանի, Շէրպէթճեան տան կողմէ վճարուած էին ։

Այս երկու գումարները միանալով կը կազմեն 5 550 ոսկիի գումար մը, զոր սընանկացեալին սէնտիքները, Պրք. Հէլպիկ, Հաճեան եւ Շիրինեան պահանջեր են Ազարեան եղբայրներէն, որք այս պահանջումը մերժեր են, եւ կը փափաքին եղեր այդ պարտքը զիմաւորել իրենց կարգ մը առնելիքներովը, զիմաւորում մը զոր սէնտիքները չեն ընդունիր ։

Հետեւաբար սէնտիքները չկարենալով համաձայնիլ Ազարեան եղբայրներու հետ, օրէնքի դիմեր եւ դատ բացեր են առեւտրական Բ. Ատեանին առջեւ ։ Դատը պիտի տեսնուի այսօր ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ՄԻՍ ԷԼԻԷԴ

Երեքշաբթի գիշեր Գ. Մանօէլի խումբը Միս Էլիէթ ներկայացուց Թէբէ Պաշիի Թատրոնին մէջ ։

Այս տարուան ներկայացմանց մէջ ամենէն յաջողն եղաւ այդ խաղը . . գէթ հասոյթի եւ Թատերասրահի տեսակէտով ։

Դեսպանական մարմինը՝ մասամբ՝ եւ Բերայի բարձր դասու եւրոպացի եւ յոյն ընտանիքներ կը գրաւէին օթեակները եւ Թիկնաթոռները ։ հազիւ երկու հայ ընտանիք այդ ամենուն մէջ։ Վերնատունը՝ անհանդարտ պատանիներու սովորական ամբոխը, որ գրեթէ միշտ պոռչտուքներով եւ ոտքի ու գաւազանի Թափիւններով կը խլացունէր ունկնդիրներուն ականջը, այս անգամ ծափերով կը գոհանայ, Թատերասրահին ներշնչած պատկառանքովն համակ ատզորուն ։

Խաղին նի՞ւթը · Հայրենիքի ընթերցողներու դէմ յարգանքի պակաս ցոյց տալ չեմ ուզեր . . . պատմելով զայն մանրամասն։ Միս Էլիէդի կարգ մը տեսիլներուն մէջ մարդ չարաճճի փափաք մը կ'ունենայ դիտելու հանդիսատես կիները, եւ անոնց դիմագծերուն վրայ ուսումնասիրելու այն տպաւորութիւնը, զոր այդ տեսիլները կը Թողուն ։ Պէտք է սակայն գիտնալ սակայն թէ Միս Էլիէդ ամերիկացի աղջիկ մըն է, որ ստիպուած է ամուսնանալ Լէոան մարքուի հետ, զոր չի ճանչնար, որուն անունը կ'անգիտանայ, որուն ով ըլլալը չգիտեր, եւ որ սակայն տեսած է զինք եւ ամենէն . . . արտակարգ պայմաններու մէջ ։ Եւ այդ մարդը փնտռելով է որ Միս Էլիէդ նախ ձեյմս Րիխթըրի հետ ամուսնանալ կ'ուրոչէ, յետոյ Բիգարտասի հետ, առաջինը պաշարիւն ամերիկացի մը եւ երկրորդը մեծխօսիկ կոմս մը, որոնց երկուքն ալ իր ջիղերուն կը դպչին ։ բայց վերջապէս կը հասկցուի թէ Լէոան մարքը Բօլ Լանտրէնն է, ֆրանսացի պատկերահանը, զոր կը սիրէ եւ որմէ սիրուած է ։

Օրիորդ Կուամօն, չարաճճի շնորհալից Էլիէդ մը պատկերեց մեզ, բռնազբօսիկ պաշարիւնութեամբ մը զոր սուտ կը հանէ ամէն վայրկեան նորազարդ սարփանքէն խանդավառ Թափը, անմեղ աղջկան մը միամտութեամբը՝ որ յաճախ տեղի կուտայ կնկան բնածին պչրանքին ։

Գ. Ժընէն, զոր կարելի է նկատել Գ. Մանօէլի խումբին առաջին դերասանը, շատ յաջողեցաւ Էլիէդի հօր Սմիդսընի դերին մէջ, ամերիկայի հավիւի տիպար մը, զոր ներկայեց մեզ արուեստով եւ նրբութեամբ ։

Գ. Մանօէլ իր դերին մէջ ի յայտ բերաւ ճարտար դերասանի յատկութիւններ. եւ այնչափ ուխինով եւ զուարթութեամբ ներկայացուց կոմս Բոռնէֆոռը որ ունկնդիրներու ծիծաղը շարժեց յաճախ ։

Գ. Լաքամ, պահէփան, եւ Գ. Կիշանէ, Բէնօա լաւ երգեցին եւ Օրիորդ Լըժըվէօ եռանդով ներկայացուց Մանուէլա դերը ։

Փափաքելի է որ Բերայի հայ ընկերութիւնն ալ, որուն Թըղթախաղի մենամոլութիւնը վերջերս իրաւամբ դատափետուեցաւ մեր քրոնիկագիրներէ ոմանց կողմէ, արուեստագիտական հաճոյքներ ալ փնտռէ երբեմն եւ Թողլով Թղթախաղի սեղանները, քիչ մըն ալ երթայ ունկնդրել եւրոպացի վարպետներու երաժշտութեան, որ անհերքելի աւելի չահեկան ժամեր անցունել կուտայ ,

---

ՆՈՐ ԳԻՒՏ
ՆԱՄԻՏՑԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑ
ՈՍԿԻ ԵՒ ԱՐԾԱԹ

Որ մէկ սլաքով կը ցուցունէ ալաֆրանկա եւ ալաթուրքա ժամերը, եւ որու համար ուրիշ ժամացոյցի մը սլաքը դարձնելու պէտք չմնար, որով միշտ աչքի առաջ կ'ըլլան երկու ժամերն ալ որք հաւասարապէս գործածելի են մեր երկրին մէջ։

ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է
Մէծ-Շարշը, Վալտէ Խան, Թիւ 2
ՅՈՎՍԷՓ ԹՈՒԼԱՃԵԱՆԻ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ
ՈՒՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑ
ԵՒ ՇՂԹԱՅՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ
ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵՒ
ԱՐԾԱԹԱՊԱՏ ԱՓՍԷՆԵՐ

Ձերմակ մետաղի վրայ Քրիստոֆլի դրոշմով երաշխաւորեալ

Սոյն վաճառատունն իր բոլոր ապրանքները բաշխաւորէ մանաւոր հաշուեգոյցակ մը յանձնելով ի միասին։

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ

ՏՔԹ· Ե· ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Որ տարիներէ ի վեր բացակայ կը գտնուէր մայրաքաղաքէս, այս անգամ վերադարձած ըլլալով իր բնակութիւնը հաստատած է Սամաթիա Սուլու Մանասթըր ճառաճէսի թիւ 146 տունը, ուր պատրաստ է ամէն օր իրեն դիմող հիւանդները դարմանել մանրազննին եւ մասնաւոր հոգածութեամբ ։ Չորեքշաբթի օրերը ժամ 6-9 (Ը · Թ ·) աղքատ հիւանդները ձրիաբար դարմանելու յատկացուցած է։ Նաեւ կը գտնուի ամէն երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամը 7½—9½ (Ը. Թ.) ՄԱՔՐԻԳԻՒՂ Վարդ Իսկելէսի Ճառաճէսի թիւ 25 տունը · երեքշաբթի օրերը դիմող հիւանդները ձրիաբար կը դարմանէ ։

Ցիշեալ բժիշկը ճարտարութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ եւ ճշգիւ կ'անուանէ ներքին հիւանդութեանց տեսակէ, որմէ կախում ունի կարճ միջոցի մէջ հիւանդներուն բուժումը ։ 13—30

ՀԱԳՈՒՍՏ
ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ
ՄԻՀՐԱՆ ՄԸՍԸՐԼԸԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ
Գալէ-Գափու, Թիւ 548
ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԶԳԵՍՏՆԵՐ
ԱՄՍԱԿԱՆ ՄԷԿ ՈՍԿԻ ՎՃԱՐՈՒՄՈՎ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆԻ ՈՒՍՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Պետական խորհրդի քարտուղար եւ Օսմաներէն լեզուի ուսուցիչ Պետրոս էֆ. Կարապետեանի Օսմաներէն լեզուի ուսուցման համար խիստ դիւրուսոյց մեթոտով պատրաստած դասընթացքը կը կազմեն հետեւեալ ընտիր գործերը վաւերացուած Ուսումնական Խորհրդէն ։

1. Իլավէլի Սարֆը Օսմանի (Նազարի վէ ամէլի)	5	ղրշ
2. Իսաթ խմլա նախտա Տողրու եազմաղ ուսուլի	3	
3. Րէհնիւմայի գրաաթ վէ Թէրճէմէ	1	20
4. Էլիֆպաի լիսանի Օսմանի	1	
5. Մէյզ նախտա Խուլասէ Օսմանիյէ տետրը		30

Մեծաքանակ գնողաց զոհացուցիչ զեղչ։ Կեդրոնատեղին է Պապը Ալիի մեծ դրան դիմաց Կերապէտ Բաղտատլեան էֆէնտիի կրպակը ։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Բէշիքթաշ - Ալլալ - Էֆէնտի Խան, Թիւ 4. Մահմուտ Փաշա Ամիդ, Սուլեյմանիէ, Ամէն օր կէսօրէն վերջը։

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը ։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ «Թուրք.» լեզուաւ օսմ. ամէն նախարարութեանց և պաշտօնատանց եւ մասնաւորապէս դատարանաց ուղղեալ ամէն կարգի և տեսակի աղերսագիր, իլթիրամ, լահիա, բրօթէսթօ. ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, Ջնջուած, ազդագիր եւ այլն ։

Ընծեռուած է ամէն միջոց և ձեռնհաս անձանց աջակցութիւնն, որոնց օժանդակութեամբ կը տնօրինէ ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ օտար տէրութեանց կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց եւ պատրիարքարանաց ուղղեալ դատական, առեւտրական, վաճառականական եւ ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց հայ. յուն. գաղ. անգղ. գերմ. ռուս. իտալ. սպան. եբրայեց. և պուլղ. լեզուօք ։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ միշեալ լեզուօք խըմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց, որ լեզուի որ կը պահանջուի ։

ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ չփոթ և կնճռալից հաշուոց · սնմարակալութեան գրութեան վերածումն անկարգ տումարաց ։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, ուղղամտութիւն երաշխաւորեալ ։

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԼԱՍՏԻԿ ԿԱԼՕՇՆԵՐՈՒ
ՍԵՊՈՒՀ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ 47-49

Սեպուհ Տէմիրճեան պատիւ կը համարի ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդացը թէ այս տարի ուրիշ ամէն տարիներէ շատ աւելի դիմացկուն և ձեւաւոր անխարդախ առանց քաուչուկի յատկապէս մեքենականութեամբ պատրաստել տուած է ձմեռ եղանակի յարմար մոյկեր, պօթիններ թէ՛ կարուած և թէ գամով, ամբողջ բուրդէ պօթին և բուրդէ մուճակներ ։

Նամանաւանդ այս տարի յատկապէս Ռուսիոյ Ռիկա քաղաքին ամենէն առաջին գործարանէն պատրաստեալ միմիայն կուլթափէռքայով արտադրուած կալօշներ որ Պոլսոյ հրապարակին վրայ մինչեւ հիմա տեսնուած լաստիկ կալօշներէն կրկին անգամ դիմացկուն են։ Կեղծերէն զգուշանալու համար ամէն ռուս լաստիկ կալօշներու ներքեւ ի վերեւ դրուած մառքաները ըլլալու են ։

Սարսափի դող մը եկաւ վրան ու լուսնը բռնեց ։

Անշարժ ու սարսափած կը նայէր զըլխան, որ ծանր ծանր բացուեցաւ եւ Անթօնին, ճերմակ գիշերազգեստ մը հագած դուրս ելաւ ։

Ժան Էյրօլ ինչո՞ւ անշարժ կը կենար եւ այս առիթէն օգուտ չէր քաղեր զայն հարցաքննելու եւ անոր գործած ոճիրը հասկնալու համար ։

Կոմսուհին այնքան տարօրինակ կերպարանք մը ունէր որ, Ժան Էյրօլ չկըրցաւ խօսիլ, եւ ոչ իսկ շարժիլ ։

Անթօնին, անձայն անշշուկ եւ մեքենական շարժումներով դրան սեմին վրայ ծունգի եկաւ եւ աչքերը տարօրինակ կերպով բացած ու շողշողուն, Թեւերը աղերսական ձեւով մը երկնցուց դէպ ի երեւակայական էակ մը, զոր կարծես կը տեսնէր սենեակին մէջտեղ ։

Իր արտայայտութենէ զուրկ նայուածքը, անհեթեթ ու անգիտակից շարժումները, անբացատրելի դիրքը, վերջապէս իր վրայ ամէն բան խենթի կամ քնաշրջիկի կերպարանք մը կուտային իրեն ։

Ժան Էյրօլ, որու ճակտէն պաղ քրտինք մը կը վազէր, աչքը չէր զատեր կոմսուհիէն եւ անոր բոլոր անհասկնալի շարժումները կը դիտէր ։

Նորատի կինը, ծունգի վրայ առաջ կուգար ծանր ծանր ։

Այսպէս երկար ատեն յառաջացաւ ։ Վերջապէս երբ լոգարանին քով հասաւ, մէկէն ի մէկ ոտք ելաւ խեղդուկ աղաղակ մը արձկելով եւ լոգարանին մէջ զահավիժել ձեւացուց այն անտեսանելի էակը, որու վրայ յառած էր մինչեւ այն ատեն իր հրակէզ բիբերը ։

Յետոյ ինքն ալ ծռեցաւ լոգարանին վրայ եւ կարծես բոլոր ուժովը բան մը կը սեղմէր ձեռքերուն մէջ ։

Այս միջոցին Ժան Էյրօլ յաջողեր էր խելքը քիչ մը ամփոփել ։

—Խենթեցեր է, ըսաւ ինքնիրեն, եւ կամ անանկ հիւանդութիւն մը եկեր է վրան, որ ըրածը չգիտեր ։

Յետոյ Անթօնինի մօտեցաւ ու կամաց մը ըսաւ .

—Ի՞նչ կ'ընէք ։

Նորատի կինն անմիջապէս չոկուեցաւ ու մրմնջեց .

—Շո՛ւտ, տանինք զինքը ։

Եւ սկսաւ զետինը սաւան մը փռելու եւ առավ մարմին մը պատելու շարժումներ ընել ։

—Տէր Աստուած, ըսաւ Ժան Էյրօլ մտովի, արդեօք կամըը լոգարանին մէջ խեղդեցի՞ն ։

Անթօնին Ժան Էյրօլի ձեռքէն ճրագը խլեց ու կամաց մը ըսաւ անոր .

—Շուտ ընենք ։

Առանց պատասխանի սպասելու՝ ոտքերուն ծայրը կոխելով սկսաւ դէպի մատենադարանն երթալ ։

Ժան Էյրօլ անոր ետեւէն կ'երթար արտաորօփ ։

Անթօնին դուռը բացաւ, Նրբուղիէն անցնելով գնաց մինչեւ սանդուղը, վերի յարկն ելաւ ու արձանագործութեան աշխատանոցը մտաւ ։ Երբ հոն հասաւ՝ Միքէլ Անժի Մովսէսը ներկայացնող գաճէ անոգին արձանի մը մօտենալով սկսաւ իբր թէ անոր վրայ աշխատիլ ։

Աշխատանոցին մէջ քանի մը օրէ ի վեր կրակ վառուած չըլլալով, սոսկալի խոնաւութիւն մը կը տիրէր հոն, որով Նորատի կինը, որ շատ թեթեւ հագուած էր, սկսաւ դողդղալ ։

Ժան Էյրօլ պահ մը զինքը դիտեց՝ ջանալով այս ահաւոր Թշնամակին նշանակութիւնն հասկնալ ։

Ցանկարծ սոսկալի ճշմարտութիւնն հասկցաւ ։

—Անոր մէջն է՛ . . . անոր մէջն է՛ . . .

Եւ իր հոգին լեցնող տարօրինակ զգացումին յաղթելով՝ մուրճ մը առաւ ու սկսաւ արձանին զարնել ։

Նախ գաճի քանի մը կտորներ ինկան, յետոյ գլուխն ու ուսը ճեղքուեցան, վերջապէս անոգին կտոր մը փրթաւ ու գետին ինկաւ՝ դիակի մը դէմքին կէսն ու կուրծքը երեւան հանելով ։

Անթօնին սուր, վայրի, ահաւոր, յուսահատ աղաղակ մը արձկեց ։ Մէկ ոստումով դէպի դուռը ցատկեց ու սանդուղէն ի վար սկսաւ վազել «Շնո՜րհ, շնո՜րհ» աղաղակելով ։

Եւ Նորատի կինը, անյաղթելի տռուփի մը ազդեցութեան տակ, համարձակ ու կիսամերկ, անհաւատալի արագութեամբ մը ամէն կողմ կը վազէր՝ իր մոլեգին աղաղակներովը տունը լեցնելով։

Մինչեւ գետնայարկն իջնելէ ետքը՝ շատ մը սենեակներէ անցաւ ու բակը պիտի վազէր, երբ իր դէմը ելաւ տիկին Լաֆար որ կեղծ աքթորին հետ տուն կը վերադառնար ։

—Անթօ՛ն, գոչեց նախկին ամուսնացնողն, Անթօնին, ո՞ւր կ'երթաս . . . ի՞նչ ունիս, աղջի՛կս ։

Սակայն ամբողջ ապարանքը տակն ու վրայ եղած էր · ծառաները ամէն անդին կը վազէին լոյսերով ։

—Սա մարդիկը հանդարտեցո՛ւր, ըսաւ Տկն · Լաֆար կամաց մը ծերունի Մարթէնի եւ նայէ՛ որ շուտ մը երթան պառկին ։

Յետոյ աղջիկը գիրկն առաւ ու իր սենեակը տանելով՝ անկողինին վրայ պառկեցուց ։

—Սիրելի աղջի՛կս, ի՞նչ ունիս . . . ըսէ՛, ի՞նչ ունիս . . .

Անթօնին չպատասխանեց ։ Ամբողջ մարմինովը կը դողար եւ ակռաներն իրար կը զարնուէին ։

Սակայն մօրը գգուանքներովը կամաց կամաց հանդարտեցաւ ու սկսաւ երգ մը մըլտալ ։

Ամուսնացնողը Թիկնաթոռի մը վրայ ինկաւ վհատած ։

—Ամէն բան ինծի հակառակ է, մըրմնջեց տարտամ վախով մը վարակեալ, կարծեմ թէ խաղէ քաշուելու ժամանակ է ։

Այն օրը ամէն բան անյաջող գացած էր։ Տկն · Լիւլիւ մինչեւ իրիկուն Քանօրկի տունն սպասեր էր որ Ժան Էյրօլ վերադառնայ, բայց երիտասարդը երեւան չէր ելած ։

(Շարունակելի)

ՔՈԼԵՐԱ

ՊՈԼԻՍ

(Պաշտօնական)

Նոյեմբեր 22 երկուշաբթի իրիկուան ժամը 10էն մինչեւ Նոյեմբեր 22 երեքշաբթի իրիկուան ժամ 9 քոլերայի դէպքերը Պոլսոյ մէջ ։

Բռնուող	54
Մեռնող նոր բռնուողներէն	10
» հին »	6
=	16

* * *

Նոր բռնուողները և մեռնողները

Օրթագեղ . 1. Ալէքսի (Թրամուէյի կառապան) ։

Պոլսոյ Մէյտանճըգ Թաղը. 1. Հասան Ալի (ձիավար բեռնակիր)։

Գասըմ փաշա . 6, Եուսուֆ (ձիավոր), Անտրէա Սըիրօ (բանջարավաճառ), Խրիստօ Եանի (ոգելից ըմպելիներու գործարանատէր), Խրիստօ Նիքօլա (բանջարավաճառ), Խարալամպօ Եորտան (խոհարար) եւ Վասիլ Թէոտորի (նպարավաճառ)։

Էյուպի Համիտիյէ գիւղը ։ 8. Էմինէ, Հիւսէյին (խահուէճի), Օսման Ապտուլլահ (հիւանդանոցի սպասաւոր), Շէրիֆէ, Իսմաիլ Մէհմէտ (Թէլլիքճի), Րուգիյէ, Նուրի Մէհմէտ եւ Ալի (գործաւոր) մեռած ։

Թօփհանէ . 2 Չէրքէս Հասան (գործաւոր) մեռած , եւ Գասըմ Սիւլէյման (բեռնակիր)։

Հայտար Փաշա . 1. Ալի Սանքօ (գործաւոր) մեռած ։

Բերա . 2. Գաթէրինա Անտօն (սպասուհի) եւ Մաղաք Պօղոսեան (կառապան)։

Իւսկիւտար . 2. Յարութիւն Առաքէլեան (պայտարի աշակերտ) եւ Մարկոս Ստեփանեան (որմնադիր)։

Պէշիքթաշ . 2. Մանուկ Պաղտասարեան (որմնադիր) եւ Բրոտրոմոս Եօրտան (քարակոփ)։

Կայս. անձնապահ զօրաբանակէն . 3. Ճիհան Մէհմէտ (զինուոր), Իսմաիլ Ալի (զինուոր) եւ Իպրահիմ Ալի (զինուոր)։

Այասօֆիա . 1. Օսման (բաղնիքի սպասաւոր)։

Թաթավլա . 2. Եօրկի Անաստասիատի (դեղագործ) մեռած եւ Եօրկի Տանիէլ (սափրիչ)։

Գուզկունճուք . 1. Նիսիմ (Թիթեղագործ) մեռած ։

Զինուորական նաւազածուներու խումբէն . 1. Մուսթաֆա Իպրահիմ (զինուոր) մեռած ։

Րամի զօրանոցէն . 1. Մուսթաֆա Հասան (զինուոր) մեռած ։

Խասգեղ . 2. Միւնիրէ եւ Հագգը ։

Տիպէք Ճատտէսի . 1. Վէնթուրա Մօշօն ։

Ֆէնէր . 1. Ֆանի ։

Ֆաթիհ . 2. Հաֆըզ Օսման Հասան (Մէտրէսէի ուսանող) մեռած եւ Մուստաֆա Հասան մեռած ։

Ֆընտըգլը՝ 1 ։ Ալի (գործաւոր)։

Զուգուր Չէշմէ՝ 1 ։ Խաչիկ Խաչիկեան։

Սիրքէճի՝ 1 ։ Ահարոն Յարութիւնեան (Րէժիի գործաւոր)։

Շիշլի՝ 1 ։ Պօղոս Սահակեան (գործաւոր)։

Եէտի-Գուլէ՝ 1 ։ Մարգար Ստեփանեան (խամուրճեար)։

Զաքմաքճըլար՝ Մուսթաֆա Փաշա խան 1 ։ Մկրտիչ Կարապետեան (բեռնակիր)։

Չիֆթար՝ 1. Յակոբ Մանուկեան (քարափներու ընկերութեան գործաւոր)։

Ուզուն Չարշը՝ 1. Եանի Ժուռնօ (դեղագործ)։

Մահմուտ-Փաշա՝ 1. Թէօտորի Բէթրի (կօշկակար)։

Բէրչէմպէ-Բազար՝ 1. Տիմիթրի Եօրկի (վերմակագործ)։

Ղալաթիա՝ 1. Իլիա Եուվան (պաճը)

Շահզատէ Պաշը՝ 1. Եուվան Քօստանթին (կօշկակար)։

Քիւչիւկ Բազար՝ 1. Ալէքսանտրա Եանքօ ։ Քիւրքճիւ խան՝ 1. Թէօտօրի Ստեփան (պատճիի աշկերտ)։

Առաջուան Բռնուածներէն մեռած են.

Թաղապետութեան Զ. շրջանակի մասնաւոր հիւանդանոցին մէջ՝ 1 ։ Ապտիւրահման (գործաւոր)։

Հայտար Փաշար հիւանդանոցին մէջ 1 . Մուրատ Մէհմէտ (ռատիկան-զինուոր)։

Գոզլը Չէշմէ Եօնուս Հասան (գործաւոր)։

Էյուպի Համիտիէ գիւղին մէջ 1 . Հասան Եազուպ (կառապան)։

Պէշիքթաշ . 2. Իսմաիլ (բաղնիքի սպասաւոր) եւ Գօզմա Եանի (քարակոփ)։

Գասըմ Փաշա . 1. Անաստաս (բանջարավաճառ)։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դպրոցներու ջուրը . Հանրային կրթութեան պաշտօնատունը Պոլսոյ դպրոցներու տնօրէնութեանց լուրջ ուշադրութիւնը հրաւիրեց աշակերտներու խմած ջուրերուն վրայ . հրահանգ տուաւ արթուն հսկել ջրամբարները եւ աղբիւրները միշտ մաքուր վիճակի մէջ պահել ։

—Քաղաքապետութիւնը հրաման տուաւ մաքրել Կ. Պոլսոյ եւ արուարձաններու հանրային աղբիւրներու ջրամբարները ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

Շանէն խածուած . Կիթառայի ուսուցիչ Պ. Ճիովաննի Վալէնթի երեքշաբթի օր երբ Բանկալթի իր աշակերտներէն մէկուն դուռը կը զարնէր շուն մը վրան յարձակեցաւ ազդրէն կտոր մը միս փրցուց ։ Կը կարծուի որ շունը կատղած չէր այլ իր բնական վայրագութեանը ազդեցութեանը ներքեւ էր ։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

Ատէնի մէջ ծաղիկ երեւան եկած է . 15 հոգի արդէն մեռեր են ։ Պէրութէն բժիշկ եւ դեղ ղրկուած է ։

—Եսգիշէհիր . Էրգաթ գաւառակին մէջ մաքսախոյզները եւ Րէժիի գէտերը կռուի բռնուեր են ։ Գէտերէն մէկը մեռեր, ուրիշ մըն ալ ծանրապէս վիրաւորուեր է ։

—Խարբերդ . Ագչէ Տաղ գաւառակին մէջ ձերբակալուեր են Ալօ, Քելօ, Հասօ, Տիվրէկլի Մէհմէտ օղլու Հասան եւ Ալի անուն աւազակները ։

—Էնկիւրի . Առատ անձրեւ տեղացած ըլլալով երկրագործները գործի սկսած են եւ կը յուսացուի որ յառաջիկայ տարուան հունձքը առատ պիտի ըլլայ ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

(Նոյեմբեր 24

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

Երեք ամիս Լոնտոնի վրայ	110 05
» » Բարէզի »	22 80

ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առտու բացուեցաւ	24 24½
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	24 26

ՓԱՀՎԻԼԱԹԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

Երէկ իրիկուն	92 —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն Սէրի A.	57 —
» » B.	35 —
» » C.	24 66

ԲԱԺՆԷՏՈՄՍՔ

Րումէլի երկաթուղի	Ֆր. 91 ¼
Թրամուէյ	ոսկի 5 85
Րէժի	17 38

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. Ոսկի	100	20 Ֆրանք	87 19
Մէճիտ	108 02	Անգղ. Ոսկի	110 04
Պէշլիք	106 —	Մարք Գեր. Ոս.	106 20
Մէթալիք	97 —	Իմբերիալ	89 30
Թալիրէ	18 —	Ֆլորին	51 40
Տկո. Ղլ. Գորպալի	4—	Րուսիոյ Թուղթ	8 69

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՀԱՆՔ
Ի ՇԻՔԱԿՕ

Այս նկարչաց նպատակն է ։

Ա. – Ո եւ է լուսանկարի մը (ֆոթոկրաֆ) համանմանութիւնը՝ իւղաներկով, ջրաներկ կամ կապարով՝ ուզուած չափի վրայ մեծցնել ։

Բ. – Լուսանկարը՝ շինուած պատկերով միատեղ տէրոջը կը վերադարձուի ։

Գ. – Գիներն անհաւատալի կերպով աժան են , օրինակի համար 30=36 սանթիմեթր մեծութեամբ՝ կրնայ մէկը իր պատկերն ունենալ 12½ ֆրանքով , եւ այս պատկերահանաց նկարներու գերազանցութեան վրայ գաղափար մը առնուլ փափագողք , կրնան դիմել՝ Ղալաթիա Գարագէօզ , Չէչէեան խան Թիւ 16 , ականատես ըլլալու խումբ մը պատկերաց որք այս վերջերս հասած են Շիքակօյէ ։

Դ. – Ամէն պատկերի հետ՝ ձրիաբար մէկ վիճակահանութեան տոմս ընծայ կը տրուի , որ պիտի քաշուի 1894 յուլիս մէկին ի Շիքակօ եւ 880 հատ պիտի վաստկի . մեծ պարգեւն է 5,000 տոլար ոսկի ։

Ե. – Գաւառներէ ամէն յանձնարարութիւնք կ՚ընդունուին եւ անմիջապէս կը գործադրուին . նաեւ այս գործին համար ներկայացուցչի պաշտօն ստանձնել ուզողք գիներու եւ պայմաններու մասին պէտք է համաձայնին դիմելով հետեւեալ հասցէին .

ՄԱՍՐԱՖԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Կ. Պոլիս Ղալաթիա
(Ընդհ. գործակալք Թուրքիոյ)

ՕՐԻՈՐԴ ՍՈՖԻ ՊԻՆՍԴՈՔ

Վիեննայէն վկայեալ մանկաբարձուհի, քաղաքիս նշանաւոր բժիշկներէն յանձնարարուած, մասն կը կատարէ յղացալի , անդամալուծութեան , ջղային հիւանդութեանց , դժուարամարսութեանց , կատարած անդամներու համար եւայլն ։

Բերա , Թիւնէլ խան , երկրորդ յարկ ։

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յ. Յ. ՊԷՅԱՋԵԱՆ

Կէս առ կէս զեղչեալ գնով ։

Ա. տարի	40 փարա
Բ. տարի	60 «

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի

AU SOLEIL O ՍՕԼԷՅԼ

ՉԱՓԻ ՎՐԱՅ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

ՄԵԾ ՏՈՒՆԸ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐՐՈՐԴ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԸ ԲԱՑԱԾ Է

Կալաթա , Քարա-Քէօյ , Եէնի-Խան

Սոյն վաճառատունը , կեղծ ու չողչողուն ծանուցումներու կարեւորութիւն չտալով , միայն կը խնդրէ պատուարժան Հասարակութենէն որ վաճառատունն այցելելով անձամբ գնահատէ կերպասներու տեսակը , կտրուածքի վայելչութիւնը , կարուածքին դիմացկունութիւնը , ինչպէս նաեւ գիներն , որք չափու վրայ կարող ուրիշ տուններուն գիներուն բաղդատմամբ անհամեմատ աժան եւ գրեթէ պատրաստ հագուստներու գիներուն հաւասար են ։

ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆ

ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ

ՏՐ. ԾԱՆՆԻ

ՔԻՄԻԱԳԷՏ Ն. Կ. ՎԻՀԱՓԱՌՈՒԹԵԱՆ

Պոլիս , Կամարճի փողոց , Թիւ 1

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1850

Հաստատութիւնս , որ ծանօթ է պատուարժան հասարակութեան իր դեղերու կատարեալ ազնուութեամբը ու գիներու անհամեմատ չափաւորութեամբն , վերջերս ստացած մեծաքանակ ապրանաց ներհիւ աւելի ճոխացած է ։

Հօն դիմող պատ. յաճախորդք ըստ ամենայնի գոհ պիտի մնան թէ՛ դեղերու լաւ ու շուտ պատրաստութենէն եւ թէ՛ գիներու աժանութենէն ։

Գաւառներէ ընդունուած յանձնարարութիւնք կը կատարուին ամենայն խնամօք եւ շատ նպաստաւոր պայմաններով ։ Վճարմանց համար դիւրութիւն կը շնորհուին ի հարկին ։

Թէ եւրոպական եւ թէ տեղական Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ պատուաւոր ներկայացուցիչներ կ՚ուզուին ։

Դեղարանս ունի մասնաւոր քիմիական աշխատանոց մը , ուր ամենայն խնամօք կը կատարուին բժշկական եւ արհեստական ամէն տեսակ լուծումներ ։

ՆՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ

Գ. Է. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ

Սուլթան Համամ (առաջնոյն դիմաց)

Սախթէ խան առաջին յարկ Թիւ 6

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Մթերանոցս կը գտնուին ոսկի , արծաթ եւ մետաղեայ ամէն տեսակ ժամացոյցներ , պատի և քօնսոլի բազմազան բանտիլներ ինչպէս նաև ոսկի , արծաթ և ոսկեպատ շղթայք և գոհարեղէնք ։

Որովհետեւ մեր գլխաւոր նպատակն է , հրապարակի վրայ տիրող գիներէն աժան ծախել , հետեւաբար յանձնակատարք և ժամացոյցի առեւտուրով զբաղող խանութպանք դիմելով մեր նորահաստատ մթերանոցն պիտի կրնան մեծապէս օգտիլ և մեր մշտակայ յաճախորդն ըլլալ ։ Ի հարկին վճարման մասնաւոր պայմաններ կրնան տրուիլ ։

ԾԱՆԹ. Մեր ժամացոյցներէն հաւիլ գնել փափաքողք կրնան դիմել մեր վաճառատունն Մահմուտ փաշայի գլուխ Շուկայի դրան ճիշդ դիմաց Թիւ 3 ։

ԿԱՂԱՆԴ կամ Նուէր Մանկանց

60է աւելի Պատկերներով , Խրատներ, Մանկավարժական երգեր, Պատմութիւններ, Գիտական զբօսանքներ, Հանելուկներ, Մանկական զբօսարճալիքներ ։ Հատը 60 փարայ ։ 100 հատը մէկանց առնողին 40 ղրշ. զեղչ ։ Կազմեալը 2 ղրշ.

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

"ԼԱ ՊԷԼ ԺԱՐՏԻՆԻԷՌ"

ՂԱԼԱԹԻԱ, ԲԵՐԱՅԻ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՆ ԿԱՅԱՐԱՆԸ, ԹԻՒ 27

Լա Պէլ-Ժարտէնիէռ վաճառատունը որ 30 տարիներէ ի վեր ծանչցուած է մայրաքաղաքիս մէջ , վերջերս Եւրոպայէն բերել տուած է առաջին կարգի ապրանքներ, որոց ընտիրներէն , եւ նա մանաւանդ գիներուն աժանութենէն բոլոր յաճախորդները գոհ պիտի մնան անտարակոյս ։

Արդէն յիշեալ վաճառատունը ընդհանուր վստահութիւնը վաստըկած է , յաճախորդներուն ծախած ապրանքներուն ընտիր տեսակին եւ ազնուութեանը համար ։

Վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ազնիւ տեսակ չուխայ եւ չափի վրայ ապսպրանք կ՚ընդունի ։

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

Հաստատուած է Փարիզ էօ Պլէօմարթեղին, Պանք փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	ֆրանք 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 4,650,000
Թղթապանակին մէջ	» 69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	» 15,328,801
Վճարուած վնասք	» 176,000 000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վի»ի	» 114,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան , մասնաւոր ագէնտ ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ

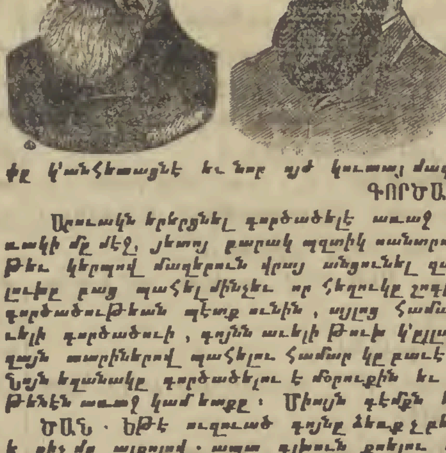

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ կամ անգամէն , առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան եւ կամ լուացքի ,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒ

Բաղկացեալ միայն արմատներու եւ խոտերու հիւթէ ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի ։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնէն բնական երեւոյթը տալ եւ ամէնէն ուշադիր դիտողն ի գերեւ հանել ։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ՚անհետացնէ եւ նոր այժ կուտայ մազային մորթին ։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Առաւօտն երկրորդել գործածելէ առաջ եւ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն գնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն , այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին ։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չորնայ ։ Բոլոր մազերը մէկ չըլլալով , ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին , այլոց համար մէկ անգամը բաւ է ։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի , գոյնն աւելի թուխ կ՚ըլլայ ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է , զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել ։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին եւ պեխերուն համար ։ Պէտք չկայ գլուխը լուալ գործածութենէն առաջ կամ ետքը ։ Միայն գէճքն եւ ձեռները լուալ առ ի զգուշութիւն ։

ԾԱՆ . Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութենէն ետք , գլուխը լուալու է քիչ մը ալքոլով . ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թաթխուած թրջած սպունգ մը , և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս ։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ , ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ. Վոյվոտայի պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա Շէնլիք Թրամուէյէց. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա

THE PATRIOTIC

"ՊԱՏՐԻՕՏԻՔ", ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հիմնուած է Տուպլին 1824ին

Դրամագլուխ	1,500,000 անգլ. ոսկի
Տարեկան եկամուտ աւելի քան	200,000

Կատարեալ ապահովութիւն . —Վնասները կը վճարուի փութով եւ առատաձեռնութեամբ ։

Ընդհանուր Գործակալք ՊԷՅՔԸՐ եւ ԷՏՈՒԱՐՏՍ
Քանթրալօ խան , Պահչէ-Գաբու , Ստամպոլ

Ենթ. Գործակալք ՄԻՀՐԱՆ ՍԱՐԸԵԱՆ
8, Համիտիէ ճատտէսի, Ստամպոլ
Իւ, ԱՐՇԱԿ ՈՆՃԵԱՆ
Պրէթ խան Ղալաթիա

NO-TO-BAC

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ՎԱՒԵՐԱԿԱՆ ԴՐՈՇՄ

Աշխարհիս միակ «ԱՆԹԻՆԻՔՕԹԻՆ» է ։ Գինը ոչինչ բան մըն է և այն որ ծխելու վարժութիւնը կ՚ուզէ թողուլ և չկրար , լաւ պիտի ընէ եթէ գործածէ այս դարմանը որ միայն կարող է արմատախիլ ընել այդ վարժութիւնը , ինչ աստիճանի ալ հասած ըլլայ ։

Եթէ փորձէք զայն , պիտի տեսնէք որ ծանրութեամբն ոսկի կ՚արժէ ։ Մէկ տուփը տասը օրուան կը բաւէ և սովորական պարագաները բուժելու կը բաւէ ։ Օրը պէտք է առնել 7 քաղցր ։

Այս նշանաւոր դեղը կը բուժէ միանգամայն սրտի հիւանդութիւնները , ջղացաւը , անհանգստութիւնը , թաչափողի հիւանդութիւնը , գլխապտոյտութիւնը , սրտի անկանոն զարկը , լերդի հիւանդութիւնները , տեսողութեան խանգարումները , գլխու պտոյտը , անդամալուծութիւնը , խլութիւնը, ախորժակի պակասութիւնը, սրտի ճնշումը, մարմնին ընդհանուր տկարութիւնը եւ ջղային բոլոր հիւանդութիւնները որք առաջ կուգան նիքօթինէն ։

Կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտայի պահականոցին քով՝ կայարան Ղալաթիա Շէնլիք Թրամուէյէց, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա ։

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆ ՊԱԼՍԱՄ

Ընտիր դեղ հազի, հարբուխի, դժուարաշնչութեան, ծանրաշնչութեան

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.
TRADE MARK.

Այս նշանաւոր դեղին յատկութիւնն է անմիջապէս հանդարտեցնել , հազը, Հարբուխը, Զայնի մարիլը, Շնչելու դժուարութիւնը և կոկորդի հիւանդութիւնները ։ Անմիջապէս կը լուծէ կապուած մաղասը և կը քակէ ։

Այն անձերն որք կոկորդին մէջ անհաճոյ մարմաղ ունին , որոնք գիշերները հանգիստ չենկրնար ունենալ հազէն, անմիջապէս կը հանգստին, շատ անգամ մէկ շշուակը կը բուժէ դժուարաշնչութեան , երկարատեւ հազերու , էնֆլիւէնցայի դէմ կարելի չէ նկարագրել այս նշանաւոր դեղին կատարած հրաշքները ։

Կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Վոյվոտայի պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա Շէնլիք Թրամուէյէց. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա